

1. **CUD** (1186) *sb m i n*

cud *m* (323), **cudo** *n* (162), *cud a. cudo* (701); *cud HistAl, LubPs* (39), *BibRadz* (34), *RejPos* (16), *RejPosWiecz², RejPosWstaw* (2), *CzechRozm* (123), *SkarJedn* (23), *Calag, KochPs* (22), *Paprup, Calep* (4), *GórnTroas* (5), *OrzJan*; *cudo BierEz* (6), *OpecŻyw* (20), *WróbŻółt* (30), *KromRozm II* (7), *KrowObr* (10), *LeovPrzep* (4), *GórnDworz, KuczbKat* (6), *WujJud* (16), *KarnNap*; *cud : cudo BielKron* (1 : 1), *BudBib* (1 : 1), *SkarŻyw* (25 : 31), *StryjKron* (4 : 1), *LatHar* (2 : 7), *WujNT* (11 : 14), *SkarKaz* (6 : 6).

cud [na podstawie N A sg oraz G sg cudu] : cudo [na podstawie N A sg oraz 2 użyc G sg cuda (KrowObr 154, SkarŻyw 372 marg)] : cud a. cudo BierEz (– : 1 : 5), *OpecŻyw* (– : 5 : 15), *LibLeg* (– : – : 1), *WróbŻółt* (– : 12 : 18), *HistAl* (1 : – : –), *KromRozm I* (– : – : 3), *MurzHist* (– : – : 2), *MurzNT* (– : – : 7), *KromRozm II* (– : 2 : 5), *KromRozm III* (– : – : 5), *LibMal* (– : – : 1), *LubPs* (3 : – : 36), *KrowObr* (– : 1 : 9), *Leop* (– : – : 21), *BibRadz* (3 : – : 31), *BielKron* (1 : 1 : 42), *Mącz* (– : – : 1) *LeovPrzep* (– : 1 : 3), *GórnDworz* (– : 1 : –), *RejPos* (4 : – : 12), *RejPosWiecz²* (– : – : 1), *BiałKat* (– : – : 6), *GrzegŚm* (– : – : 2), *KuczbKat* (– : 1 : 5), *BielSpr* (– : – : 1), *WujJud* (– : 1 : 15), *RejPosWstaw* (1 : – : 1), *BudBib* (1 : 1 : 22), *HistHel* (– : – : 3), *BiałKaz* (– : – : 1), *BudNT* (– : – : 3), *CzechRozm* (4 : – : 119), *KarnNap* (– : 1 : –), *SkarJedn* (5 : – : 18), *Calag* (1 : – : –), *KochPs* (1 : – : 21), *SkarŻyw* (25 : 31 : 151), *StryjKron* (4 : 1 : 3), *CzechEp* (– : – : 21), *NiemObr* (– : – : 5), *ReszList* (– : – : 1), *WerGość* (– : – : 1), *ArtKanc* (– : – : 9), *BielRozm* (– : – : 1), *Paprup* (1 : – : –), *Calep* (3 : – : 1), *GórnTroas* (3 : – : 2), *GrabowSet* (– : – : 1), *OrzJan* (1 : – : –), *LatHar* (2 : 7 : 45), *KołakSzczęśl* (– : – : 1), *WujNT* (11 : 14 : 215), *WysKaz* (– : – : 1), *SarnStat* (– : – : 1), *SkarKaz* (6 : 6 : 122), *KlonFlis* (– : – : 1), *KlonWor* (– : – : 1).

sg N cudo (43), *cud* (26). \diamond *G cuda* (16) *OpecŻyw* (2), *MurzNT, KrowObr, Leop, BibRadz, BudBib, SkarJedn* (2), *SkarŻyw* (4), *SkarKaz* (3), *cudu* (13) *RejPosWstaw, CzechRozm* (2), *LatHar, WujNT* (9). \diamond *D cudowi* (4). \diamond *A cud* (42), *cudo* (42). \diamond *I cudem* (45); –em (1), –(e)m (44). \diamond *L cudu* (2) *BierEz, SkarŻyw, cudzie* (1) *LatHar*. \diamond *pl N cuda* (141). \diamond *G cudów* (185), *cud* (14); *cud BierEz, MurzNT, KrowObr* (2), *Leop* (3), *BiałKat* (2); *cudów : cud LubPs* (4 : 1), *BielKron* (3 : 3), *SkarKaz* (33 : 1); ~ –ów (4), –(o)w (181). \diamond *D cud(o)m* (17), *cudam* (1); –(o)m : –am *CzechRozm* (3 : 1). \diamond *A cuda* (384). \diamond *I cudami* (88), *cudy* (82); –ami *MurzHist, WujJud* (7), *CzechRozm* (14), *StryjKron, NiemObr, WujNT* (20); –y *OpecŻyw, LibLeg, KromRozm I, Leop, BielKron* (2), *KochPs* (2); –ami : –y *KromRozm II* (1 : 1), *KrowObr* (2 : 1), *BibRadz* (1 : 1), *RejPos* (2 : 1), *BudBib* (1 : 1), *SkarJedn* (1 : 7), *SkarŻyw* (9 : 37), *LatHar* (3 : 19), *SkarKaz* (24 : 6). \diamond *L cudach* (35), *cudoch* *RejPos* (2); ~ –ach (27), –äch (6), –(a)ch (2); –äch *BudBib*; –ach : –äch *Leop* (1 : 1), *BielKron* (1 : 1), *SkarŻyw* (4 : 3). \diamond *V cuda* (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Zjawisko niezwykle, nadzwyczajne, przypisywane działaniu sił nadprzyrodzonych; miraculum, prodigium Calep, Cn; signum Calag; ostentum, portentum, prodigium divinitus factum, triportentum deorum Cn* (1170) : Rzekł cudá łie tám sítáły *BierEz* A3v; Nie iełtem wrog áni gadácz: Ani tákich cud wykłádácz *BierEz* E4, E3v, E4v, G2, Nv; niegdý przez podobieństwa/ ij przykłady/ niegdý tzudy ij tznótami kázál *OpecŻyw* 60v, 4v, 5v, [34], 52v, 69, 151v; *LibLeg* 8/133; W tym Pieniu Prorok wyflawia fiedmiorakie czudo Ktore miał pan Iefus na świecie vdziałać. *WróbŻółt* I6, B6v, 25/7, I7

[4 r.], I7v [3 r.], 88/6 (19); *HistAl* A6; *KromRozm I* C3v, D3v; I owfzem się niektorzy tak ślepi naiduią/ że [!] przeklętą śmiałością powiédac śmieią/ iż się zadné cuda takowé niedzieią/ ktorzychby łamego przyrodzenia moc niesprawowała. *MurzHist* R; *MurzNT* 48v, *Mar* 6/2, *Luc* 19/37, k. 223v *marg*; *KromRozm II* c, d, dv; Boś ty Bog co wczylz tego od młodości/ Bych wyflawyał cudá twey Boskyey możności. *LubPs* Q3; Oycowye nálfy w Egipcye twych cud nye poználi *LubPs* Y2v, G2, L4, M, M4, P2v (31); Iako y Paweł S: o Antykryście powiáda/ iż tákimi fałszywymi cudy miał lud mamici. *KrowObr* 121; áby mnie tześć y chwałá niebyłá przypifaná/ y przywłaztzoná onego cudá/ ktore on łam tylko vtzynił/ iż wodę w wino przemienił *KrowObr* 154, 82, 242; Zálmuca się Narody/ á polękáią się cud twoich ktorzy ná gránicách miefzkáią *Leop Ps* 64/9, 4.*Reg* 4 *arg*, *Tob* 12/20, 22, 13/4, *Ps* 76/12 (8); Gorzkość z potráwy oddalił y nákarcił lud dziwnem cudem. *BibRadz* 4.*Reg* 4 *arg*, *Ex* 10/1, 2, I 108c *marg*, *Deut* 13/2, I 138d *marg* [2 r.] (24); Stefan vmárl. Ná ktorego grobie wiele się cud działo. *BielKron* 300; Przy śmierci Ládyfláwowej wiele się cudow działo *BielKron* 301v, 25 *marg*, [85²] *marg*, 121, 137v, 141v (24); *LeovPrzep* a4v [2 r.], b, b4; *GórnDworz* Xv; A tám mu oni ludzie kráiny oney/ ślyfząc o możności y o cudoch iego/ prziwiedli tego człowieká głuchego y niemego: tufząc łobie á máiąc tę zupełná wiare/ iż by tylko nań włożył rękę swoię/ iż mu tho pomoc miało. *RejPos* 204, 34v, 41 [6 r.], 288, 289v, 312; *BiałKat* 20v, 83v; *GrzegŚm* 2; *KuczbKat* 40, 110, 275 [3 r.]; Gdy to widzieli Rzymiáne/ dziwowáli się temu z boiáźnią/ mniemáiąc to być iákie cudá od Bogá. *BielSpr* 38v; *WujJud* B2, 34v, 46, 48v [2 r.], 60v (13); *RejPosWstaw* [143²]v, [143³]; *BudBib Ex* 7/9, 1.*Par* 16/24, 2.*Par* 32/31, *Ps* 76/11 [12], 77/4 (11); *HistHel* C3v, D2v; *BiałKaz* B3; Rozmowá Dziefiáta/ o Kroleřtwie Chriřtuřowym/ o wřługowániu Słowá BOżego/ o Cudách y o wżywániu Chriřtuřowym. *CzechRozm* 176; Bo kto flowu Bożemu nie wwiery ten też y cudom wiáry nie da. *CzechRozm* 187v *marg*; Trzebác też y to wiedzic/ że nie cudámi Ewánieliey/ iefli iefť prawdziwa/ dořwiádczáć mař *CzechRozm* 189; Pobożny żywot á nie cudá/ skutkiem przepowiadána Ewánieliey. *CzechRozm* **4, Av, 29, 103v [2 r.], 104 [3 r.], 131 [2 r.] (80); Apořtołowie ś. pořłámi się od Bogá mieniác/ pořelřtwo swoie cudámi pieczętowáli. *SkarJedn* 48, A3, A6v, 18, 30 [2 r.], 33 (20); *Calag* 581a; Cud iefť niewyřłowiony *KochPs* 203, 111, 115, 117 [2 r.], 131, 132 (17); Y potwierdził to Pan Bog cudem iednym. *SkarŻyw* 87; Y widzieli wřzyřcy cud nád onym człekiem/ y poczną lepiej rozumieć o żywocię S. Witaliřza. *SkarŻyw* 107; Cudo w Sákrameucię [!] iż łamego báránká cáłego po[ř]ywamy/ tu wćiele będąc. *SkarŻyw* 119 *marg*; Czým się y iego ku czyřtořci dziwna ořtroźnořć/ y miłoiřdzie Boskie nád nim/ y przyáźń Bogárodzice/ w cudu tákim pokazála *SkarŻyw* 319; Heretyk cudá prágnął/ á uáwroćić [!] się ná nie niechćiał. *SkarŻyw* 372 *marg*; gdy Symon Czárnokřięźnik/ wielkiey łobie flawy v Kzymian [!]/ y v Neroná dořtał/ ták iż dla iego obłudnych řpraw/ y cudow fałřzywych/ ktore zá czárámi y pořługá dyabelřká czynił/ zá Bogá mieć go łobie śmieli *SkarŻyw* 600, 29 [2 r.], 30, 57, 69, 70 (155); *StryjKron* 350 [4 r.]; Chriřtus iefť Bogiem z cudow/ á człowiekiem z náturey *CzechEp* 150, 148, 175, 189, 218 [2 r.], 314, 342; Apořtołowie choćiaź z mocá duchá/ y z cudámi/ ná świát wyřłáni/ iednák nie náwroćili zá łwe⁸⁰ wieku/ áni páńřtwá/ ábo kroleřtwá cáłego/ ále áni miáftá żadne⁸⁰ *NiemObr* 13, 158, 161; *ReszList* 180; *ArtKanc* A10v, H5, T14v [2 r.]; *BielRozm* 2; *Paprup* B; *Calep* 664b, 853b; Członki drzą/ wřpomnieć człowiek nie moźe bez řtráchu/ Iáki się cud pokazál z podziemnégo gmáchu. Cud/ który przefzedł wiare/ y

kniéy nie podobny Widziałem ráno *GórnTroas* 16, 28, 71, 74; Ty tedy nieprzebrány w miłośierdziu Boże/ á w cudách podobnego nie máiący Pánie *LatHar* 232; Po fkonáníu czworo fię cudo sftáło: bo zaftóná fię Kościelna ftárgála/ ziemiá frodze zádrzáła/ opoki fię pádály/ y groby fię pootwierály *LatHar* 320; W dzień Panny S. Máryey/ którą Snieżną od cudu názywáią. *LatHar* 408; Ná twą prósbę wczynił wino z fczerey wody/ Pierwzym cudem ozdobić chcąc małżeńkie gody. *LatHar* 519; Bądź pozdrowiony P. IEzu Chryfte/ któryś wodę w wino/ w pierwzym Gálileyfkim cudzie/ odmienić raczył. *LatHar* 534, [++2]v, 150, 188, 254, 263 (51); Strofuie Pháryzeufze/ którzy žádáli cudu *WujNT przedm* 36; Ták teź Haeretykowie cudá ktore Bog czynił y dziś czyni w kościele Kátholickim/ przypifuią kłamliwym cudom Antychryftowym. *WujNT* 39; Náuczycielu/ chcemy od ciebie (*marg*) cudo. (-) známię widzieć. *WujNT Matth* 12/38; Cudá Páná Chríftufowe nie tylko wfzechmocność iego pokázuią/ ále teź coś infzego známionuią. *WujNT* 143; Cudá haeretyckie. *WujNT* 159 *marg*; Cudá duchowne. *WujNT* 186 *marg*; Temu wielkiemu cudowi y okolicznościom iego przypátrzyć fię godzi. *WujNT* 322; A iż nie iednáką moc y láfkę cudow Pan Bog dáie káždemu świętemu y káždemu mieyfcu: ále infzą temu á infzą owemu. *WujNT* 323; Oni tedy ludzie wyrzawfzy cud ktory Iefus wczynił/ mowili; Iż ten ieft prawdźiwie on Prorok ktory miał przyść ná swiát. *WujNT Ioann* 6/14, *przedm* 34 *marg*, 41, s.17 [2 r.], 43 [2 r.], 45 (119); *WysKaz* 9; Wiará Chrześciánfka cudámi fię vmocniła. *SkarKaz* 277a *marg*; Iefli mnie nie wierzyćie: cudom wierćie *SkarKaz* 417a; Czymże im dowiodą/ że to á to w tym mieyfcu drukowane pímo Bog piłał y wierzyć mu kazał? nie mogą tego dowieść iedno cudem iákim. *SkarKaz* 418a; A teź nie ieft cudo mnifzki y mnichy do swiáta y małżeńtwá námowić/ y do fprofności przywieść. Bo do tego fklonna náturá. Ale do czyftości chowania/ iáko duch kościelny czyni/ námowić ie y do opufzczenia swiáta młode y bogáte poćiągnąć: to ráczey wielkie ieft cudo Duchá ś. *SkarKaz* 418b; to fię cudowi Bozkiey mocy przypifáć ma *SkarKaz* 578a, 41b, 43a, 117a, 159a [3 r.], 204a (98); ftroi dziwne cudá/ Oná obfudá. *KlonFlis* E3v; Zadná fię poboźność nie mnoży: Tylko że fię lud beftwi/ ktory nowych cudow ZávŹze prágnie *KlonWor* 48.

W charakterystycznych połączeniach: cud antychrystow, apostolski (4), (Pana) Chrystusow (5), czartowski (2), duchowny (2), dziwny (20), fałszywy (fałszny) (11), heretycki, jawny (4), (Pana) Jezusow (2), kłamlivy (4), niebieski, niemáły (6), nieslychany (6), niewysłowiony, niezmierny, niezwykły, osobliwy (3), prawdziwy (6), przesławny, straszliwy (straszny) (4), święteczny (2), wielki (96), zacny, zmyślony, znaczny (3), zwi(e)rzchowny (3); cud ozdrowienia, zmartwychwstania; cud od Boga (3), z nieba.

Zwrot: »(po-, u-)czynić, (u)działać, sprawować (*a. sprawi(a)ć*), czyniący cud; (u)czyniony cud; (u)czynienie cudu« [*szyk zmienny*] (257 : 17 : 6 : 8; 11; 26): GDy fię przywrócił pán Iezus do Nazaret/ licemiernicy mowili iemu: Slychámy iijz wiekié [!] tzuda działáls w Kafarnaum/ działáy téź tu w fwé oycźyznie. *OpecŻyw* 51, 45, 63v, 69, 73, 75v (10); Tako teź to znamionowało iż pan bog miał czudo wczynic w wodzie krztu świętego, iż krzeft wybawia z niewoley wieczney *WróbŻoIt* aa5, I6v, 43/2, T8, 76/15, aa4v, 117v [2 r.]; *KromRozm I* [L3]v; *MurzNT Mar* 6/5; *KromRozm II* d2v; Y onym cí ná prorokowányu w imyę páńfkye/ ná wyganyányu czártow/ y czynyenyu wyele cudow nic nye fchodźiło *KromRozm III* D4, D3, E, Ev, M5; *LibMal* 1554/190v; Któryś ty cud fám możnye náfz Pánye vdzyáłał *LubPs* aa3v, H2v; Iż żadny niemoże tákowych cud tzynić/ ktore ty tzynifz/

chybá żeby był Bog ínim. *KrowObr* 154, 82, 121, 145; Boś ty íam íeíth wielki czyniący cudá [*faciens mirabilia*]: thy íam íeíteś Bog. *Leop Ps* 85/10, *Ps* 87/11, *Ioel* 2/30, *Mar* 6 arg, 5, *Ioann* 9/16 (9); *BibRadz* I 371a marg, *Apoc* 16/14; Lathá 1268. Solomá Hálicka klieźná vmárlá/ [...] przez którą też piízą cudá być czynione. *BielKron* 363, 25, 46, 87, 96v marg, 142 [2 r.] (15); *RejPos* 41, 236; *RejPosWiecz*² 92; *BiałKat* 201, 301, 336; *GrzegŚm* 2; íż Pan Bog przez íwięte prochy/ przez kości/ y przez ínfze íwiętych ludzi Reliquie/ tyż cudá dźiwnym obyczáiem ípráwuie? *KuczKat* 275; *WujJud* 46, 62; Przed oycy ich vczyńił cudá [*fecit mirabilia*] *BudBib Ps* 77/12, *Ex* 11/10, 34/10, *Iob* 37/5, *Ps* 76/14[15], I 462d marg, 4.*Esdr* 1/35; Íáko wielkie Heliaíz/ cudá tám ípráwował/ A íáko y proroki támże wymordował. *HistHel* C2v; *BudNT Act* 7/36, Kk3; A Ian on Ponurzyćiel/ chociaź nigdy cudu żadnego nie czynił. [...] íednák to íwiádectwo od Chriřtuía odniořł/ íż wíęłzy nádeń miedzy íyny niewieściami nie powřtał *CzechRozm* 189, 27v, 104, 105v, 184 [2 r.], 186 [4 r.] (40); Dla tego vczcíł íj íam ofobá íwoią będąc ná weřelu w Kanie Gáíleyřkíey z mátką y z wolenniki [!] íwemi/ gdzie też pierwřze Cudo vczyńił y bořtwo íwe okazał/ á małżonkom błogóřáwił. *KarnNap* F2v; *SkarJedn* 47; Zápámieřáli bogá/ który íe wybáwił/ Który cudá w Aegypćie nieřlycháné ípráwił. *KochPs* 161, 158, 199, 207; A P. Bog cudo vczyńić raczył: ířz íię řklenicá ná kámieniu nie řlukła/ y ták cáło w niey zořtał oley íáko był. *SkarŻyw* 252; Táki odpráwuieć oycá pácholę ono Witus/ cudá czyniło *SkarŻyw* 552; On napierwey cudy imieniem Chryřtuřowym czynionemi [...] pięć tyřięcy ludzi do Chryřtuía nawroćił. *SkarŻyw* 600, A3v, 30, 57, 75, 80 [2 r.] (36); *CzechEp* 21, 24, 28, 43 [2 r.], 118 (11); *NiemObr* 115; *WerGořc* 216; Przyidáć po mnie fáłřzywi Prorocy/ czyniáć tu cudá z Diabellřkíey mocy *ArtKanc* P7v, A13, B12, C18, N15; *GrabowSet* Q3; *LatHar* 400, 549; *KolakSzczęřl* Cv; Lud wierny P. Bogá chwalił/ íż ludziom dáł moc grzechow odpuřczenia/ y czynienia cudow *WujNT* 38; Lecz Haeretykowie zgořá nigdy nic tákiego/ áni żadnego cudu innego prawdziwego vczyńić nie mogá/ ná potwierdzenie wiáry íwey potworney. *WujNT* 72; A Herod vyřzřawřzy Ieřuřá/ vrádował íię bárzo. [...] y náđźiewał íię że miał widźieć íákie cudo od niego vczyńione [*sperabat signum aliquod videre ab eo fieri*]. *WujNT Luc* 23/8; Przetoż zgořá wiáry nie dáwáią wřzytkim dobrze dořwiádczoným hiřtoryom kořćielnym/ o cudách przez íwięte vczyńionych. *WujNT* 365; Oto chuřtki y fácelety/ ktore íię Páwłowego ćiałá dotykáły/ cudá czyniły *WujNT* 477, *przedm* 34, *Matth* 7/22, s. 32, 38, 39 [2 r.] (109); ále wřzyřcy potomni onym wierzyli/ co ich oycowie o cudách raz vczyńionych powiádáli/ wedle Píáľmu. *SkarKaz* 417b; Bo íam Bog z mátką íwoią do niego przyřzedł/ y vczyńił dźiwny z nim cud: íż pozdrowienie nářwięřłzey mátki w żywoćie zrozumiał *SkarKaz* 577b, 39a, 204b [2 r.], 241a [4 r.], 275b, 277a (33).

Wyrażenia: »cud bostwa« (1): Vczyńił wycęzną pámyęć cudow Bořtwá íwego/ Bo yeřt Pan miłofyerdzya nye ogářnyonego *LubPs* Z4v.

»cud boży (a. boski)« [*szyk* 20 : 2] (22): Stalo íie kiedy tam zwielkim nábożeńřtwem czekali tzuda bożego áże do trzeciego dnia/ niewidzážż żádnego dziwu/ zľękwřli íie *OpecŻyw* 4v; *RejPos* 158; *SkarJedn* 22, 23; Był y zá żywotá cudy Bořkiemi obdářzony. *SkarŻyw* 354; ná cudá Bořkie pátryřłřz á niewierzyřł? *SkarŻyw* 535, 202, 208, 285, 332, 354 (13); *StryjKron* 146; A Donátyřtowie/ íáko Optatus piřze/ Krzyřmo ř. w ámpuľce řkláney wyrzućili: ktora cudem Bożym zořtáľá nie řłuczona.

WujNT 429, 322; TO nawiedzenie matki Bożej domu Zacharyasza/ dziwnymi fię cudy y dary Bożemi wflawilo. *SkarKaz* 576a, 417b.

»cuda pańskie« (6): Przecz łobie ma wierny przypominac piwrlze cudá Pánlkye/ ktore Pan nád miłósniki swoimi okázował. *LubPs* Z4v marg, dd4 marg, dd5 marg; *KochPs* 115; *WujNT Matth* 12 arg; *SkarKaz* 419b.

Szeregi: »dziw, (i, a, albo) cud« [szyk 4 : 2] (6): *MurzHist* R; ábowiem Pan bronil ludu swoiego/ wybawiaiac gi od kazdego nielzczenia/ á okázuiac takie dziwy y cudá [et fecit signa magna atque portenta *Vulg*] miedzy pogány. *BibRadz Esth* 10/9; *BielKron* 166v; *RejPos* 204v; *BudBib* I 462d marg; *Calep* 853b.

»znak, (i, a(l)bo, a, ani) cud« [w tym: znak, cud, moc (3)] [szyk 23 : 11] (34): *KromRozm II* f4v [2 r.], t4v; *KromRozm III* E; *LubPs* dd4; *Leop Act* 2/22, 43, 7/36; Znaki Apóstołtwa moiego wykonane fa v was/ przez wrlzaka cieriwość/ znaki/ y cudá y mocy [in signis et prodigiis et virtutibus]. *BibRadz 2.Cor* 12/12, *Deut* 13/1, 2, *Act* 5/12, *Hebr* 2/4; Papiez nie zkwapil lie ná to/ ále polecil fluchac á wywiedziec lie znakow y cud Stániława S. dowodnie *BielKron* 362, 25, 362, 362v, 396v; *RejPos* 41; *BialKat* 21; *WujJud* 134; *BudBib Sap* 8/8; *SkarŻyw* 559; *CzechEp* 43, 114; *NiemObr* 165; Daleko tedy mnief tym wierzyc mieli/ ktorzy dla potwirdzenia wiary fwey fałzywey/ zgoła zadnego znaku ani cudu okázac nie mogli. *WujNT* 175, 174, *Mar* 13/22, *Ioann* 4/48, *Act* 4/30, 5/12, 7/36, 2. *Thess* 2/9.

»znamię, (i, a, a(l)bo) cud« [w tym: znamię, cud, moc (5)] [szyk 18 : 13] (31): żadál go widzietz nie z nábozeńtwa/ ale z dworności dla niektorého znamienia albo tzuda/ a záby ktoré tzudo przed nijm vczynil/ czemu by lie on zdziwil. *OpecŻyw* 121, 47, 69; *MurzNT Mar* 13/22, *Ioann* 4/48; *KrowObr* 50; potwierdzone iest w nas/ zá poświadczánim Bozym w známionách/ w cudách/ w mocách rozmáitych [signis et portentis et variis virtutibus]/ y w rozdawaniu ducha świętego według fwey woley. *Leop Hebr* 2/4, *Bar* 2/11; *BibRadz Dan* 3/32, *Sap* 10/16; *BielKron* 467; *BudBib Deut* 4/34, *Is* 8/18, *Ier* 32/20, 21; *BudNT Act* 2/19, 7/36; *CzechRozm* 103, 187, 188v; *CzechEp* 24, 311; Iednak znaki Apóstołtwa mego wykonane fa v was we wrlzelkiej cieriwości/ w známionách y w cudách y w mocách [in signis et prodigiis et virtutibus]. *WujNT 2.Cor* 12/12, *Matth* 24/24, *Act* 2/19, 22, 6/8, 14/3 (9).

Iron (1):

Zwrot: »uczynic cudo« (1): Słyzałem miniftra iednego kazacego ná tę Ewángeliá/ iz Luter vczynil cudo wielkie to: iz zá kilá lat y rychley wrlztyki klałztory pániefłkie y mniłkie w Sálkief ziemi fpułtołzyl *SkarKaz* 418b.

2. *Stworzenie, istota, rzecz osobliwa, niezwykla, dziwna; monstrum Mącz, Calep* (16) : á iam lie wiele ludziem ftał iakoby iakie czudo [prodigium] ales thy mocny obrończa moy. *WróbŻołt* 70/7, Y3; Mera monstra nunciarat, O fzczyrych widziadłách y cudách powiedał. *Mącz* 254a; Izali wiefz rozbiegania obłokow/ (y) cudá [mirabilia] dokonálego w náukách? *BudBib Iob* 37/16; ZNaię dobrze wrlzlycy Symeoná meza zácneho/ wielkie swiata wrlztykiego cudo *SkarŻyw* 28, 185; zá trzecim záś rázem Pokufé albo cudo iakief okrutnie ftráslliwe z kozia głowa/ á ná xtał ognia z palaiacymi oczymá wyciagneli. *StryjKron* 351, 351 marg, 677 marg; Miły Boze/ ktoréz wldy przyrodzenie kiedy podalo

ná świat rzecz ták dziwną/ y cud táki? *OrzJan* 20; *LatHar* 477; Iedno fie práwo łtanowi/ áby naród dla rozmáitości praw niełtał fie *monstrum*, cudem o wielu głów. *SarnStat* 49.

Wyrażenie: »cuda morskie« (3): iże then pan łtworzył flońce/ miefiącz/ nocz y czuda morżkie. *WróbŻółt* hh7; Dzyeń ku robocye człowyekowi. Cudá morłkie. Cete ábo Wieloryb. *LubPs* X6 marg; ty Papięze Plátyná cu[d]ámi morłkiemi zowie. *KrowObr* 37v.

Szereg: »dziw, cud« (1): *Monstrum* – Dziw, chud [!]. *Calep* 672b.

Synonimy: *dziw*; **1. znak, zamię**; **2. monstrum, potwora**.

Cf **CUDOCZYŃCA**, **CUDOMOWNY**, **CUDOPRĘTY**, **CUDOTWORCA**, **CUDOTWORNÓŚĆ**, **CUDOTWORNY**, **CUDOTWORSTWO**, **CUDOWIDZ**

ZZa